

Tisková zpráva

Vliv na politické rozhodování – březen 2020

- ⊙ Sběr dat probíhal ve dnech 29. 2. – 11. 3. 2020. Výsledky tedy nereflektují aktuální situaci, ani události uplynulých týdnů, jako je vyhlášení nouzového stavu 12. 3. kvůli pandemii nemoci COVID-19 a všechna následná opatření. Zveřejněná data tak neslouží jako reflexe současného stavu, ale jsou cenná jako informace do časové řady v rámci ostatních měření.
- ⊙ Podle českých občanů mají z vybraných faktorů na rozhodování politiků největší vliv úplatky a korupce, u kterých krajní variantu na sedmibodové škále, tedy že ovlivňují rozhodování politiků „v největší míře“, zvolilo 21 % dotázaných. Přibližně šestina (17 %) české veřejnosti přisuzuje nejvyšší míru vlivu zájmovým skupinám a lobby.
- ⊙ Ve srovnání s výzkumem z dubna 2018 mírně posílilo mínění o vlivu vědců a odborníků a průzkumů veřejného mínění.
- ⊙ Naopak pokles v hodnocení přisuzovaného vlivu na rozhodování politiků byl zaznamenán v případě většiny ostatních položek, nejvíce v případě médií.

Zpracoval:

Jan Červenka

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 586; e-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

V březnovém šetření Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR zjišťovalo názory české veřejnosti na vliv voličů, občanů, vybraných institucí a dalších faktorů na rozhodování politiků.¹

Tabulka 1: Mínění o vlivu institucí a skupin obyvatel na rozhodování politiků (%)

	1 = v nejvyšší míře	2	3	4	5	6	7 = vůbec ne	průměr
Úplatky a korupce	21	28	21	13	7	4	2	2,76
Zájmové skupiny a lobby	17	22	18	19	8	6	4	3,13
Média	8	18	22	21	12	8	6	3,61
Osobní vztahy	7	18	20	23	12	7	5	3,64
Voliči vlastní strany	6	15	23	25	14	8	4	3,73
Vědci a odborníci	2	8	19	25	21	12	6	4,24
Sociální sítě	3	10	16	25	15	15	8	4,26
Průzkumy veřejného mínění	4	8	17	24	18	12	9	4,29
Odbory	0	6	18	27	21	11	6	4,32
Stávky a demonstrace	1	8	18	27	19	14	9	4,39
Občané	2	7	13	24	21	18	12	4,60
Círky	1	3	10	21	18	16	21	5,03

Pozn.: Dopočet do 100 % v řádku tvoří odpovědi „nevím“. Položky seřazeny vzestupně podle průměru.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 29. 2. – 11. 3. 2020, 1012 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor..

¹ Znění otázky: „Jak moc podle Vašeho názoru ovlivňují rozhodování politiků a) média, b) občané, c) voliči vlastní strany, d) úplatky a korupce, e) průzkumy veřejného mínění, f) stávky a demonstrace, g) zájmové skupiny a lobby, h) vědci a odborníci, i) odbory, k) církve, l) sociální sítě, m) osobní vztahy (rodina, přátelé, známí, atd.)? Škála: 1 = v nejvyšší míře; 7 = vůbec ne.

Podle českých občanů mají z vybraných faktorů na rozhodování politiků největší vliv úplatky a korupce, u kterých krajní variantu na 7bodové škále, tedy že ovlivňují rozhodování politiků „v nejvyšší míře“, zvolilo 21 % dotázaných. Přibližně šestina (17 %) české veřejnosti přisuzuje nejvyšší míru vlivu zájmovým skupinám a lobby. Ke spíše účinnějším (s průměrem méně než 4,0) faktorům pak respondenti řadili ještě i média, osobní vztahy a voliče příslušné strany politika, které byly hodnoceny navzájem dosti podobně. Skupinu z hlediska průměru spíše méně účinných faktorů vlivu s průměry nad 4,0 ovšem ještě ne příliš výrazně, tvoří s navzájem nevelkými rozestupy vědci a odborníci, sociální sítě, průzkumy veřejného mínění, odbory a stávky a demonstrace. Teprve za nimi s průměrem 4,6 následují občané. Na posledním místě s průměrem na úrovni 5,0 a s podílem těch, kdo jim nepřipisují žádný vliv, na úrovni více než jedné pětiny (21 %) figurují církve.

Tabulka 2: Mínění o vlivu institucí a skupin obyvatel na rozhodování politiků – časové srovnání (průměrné hodnocení)

	6/03	6/05	3/07	3/08	3/09	3/10	3/11	3/12	3/13	3/15	3/16	3/17	4/18	3/20
Úplatky a korupce	2,67	2,56	2,50	2,39	2,35	2,32	2,29	2,14	2,23	2,43	2,46	2,36	2,56	2,76
Zájmové skupiny a lobby	3,29	3,24	3,02	2,84	2,97	2,99	2,77	2,97	2,72	2,92	2,97	2,86	2,90	3,13
Média	3,57	3,59	3,57	3,97	3,82	3,76	3,56	3,80	3,77	3,53	3,48	3,39	3,25	3,61
Osobní vztahy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,50	3,39	3,46	3,64
Voliči vlastní strany	3,51	3,87	3,82	3,90	3,96	3,96	3,84	4,12	4,09	3,92	4,07	3,86	3,71	3,73
Vědci a odborníci	-	-	-	4,33	4,25	4,54	4,24	4,57	4,46	4,48	4,56	4,29	4,37	4,24
Sociální sítě	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,53	4,37	4,13	4,15	4,26
Průzkumy veřejného mínění	4,26	4,33	4,35	4,34	4,31	4,22	4,18	4,46	4,45	4,39	4,40	4,18	4,43	4,29
Odbory	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,33	4,28	4,19	4,17	4,32
Stávky a demonstrace	4,02	4,30	4,54	4,17	4,15	3,91	3,77	4,30	4,58	4,35	4,46	4,29	4,11	4,39
Občané	4,71	4,91	4,90	5,04	4,93	4,94	4,77	5,22	5,09	4,80	4,88	4,76	4,59	4,60
Církve	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,80	4,77	4,61	4,87	5,03

Pozn.: Čím nižší číslo, tím větší vliv na rozhodování politiků je veřejností přisuzován dané položce. Do analýzy nebyly zahrnuty odpovědi „nevím“. Zvýrazněny jsou položky, kde došlo k posunu o 0,1 bodu a více.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

V tabulce 2 je zobrazeno časové srovnání průměrných hodnocení vlivu vybraných položek na rozhodování politiků. Vidíme, že oproti předchozímu šetření z dubna 2018 došlo k výraznějšímu (o více než 0,1 bodu) posunu hodnocení vlivu u většiny položek, přičemž s výjimkou vědců a odborníků a průzkumů veřejného mínění, kde jim přisuzovaný vliv mírně posílil oproti situaci před dvěma lety, ve všech případech šlo o posuny ve směru oslabení vlivu. Nejvýraznější pokles přisuzovaného vlivu zaznamenala média (zvýšení průměru o +0,36), stávky a demonstrace (+0,28), zájmové skupiny a lobby (+0,23) a úplatky a korupce (+0,20). V případě úplatků a korupce je ten aktuálně připisovaný vliv nejnižší od roku 2003, kdy byla tato otázka v šetření pokládána poprvé.

Detailnější analýza z pohledu sociodemografických charakteristik ukázala jen minimum statisticky významných rozdílů. Regionálně se v Praze objevuje relativně silnější víra ve vliv médií, v Olomouckém a Pardubickém kraji respondenti připisovali zvýšený vliv zájmovým skupinám a lobby a korupci a úplatkům.

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	<i>Naše společnost, v20-03</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
Termín terénního šetření:	<i>29. 2. - 11. 3. 2020</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Vážení dat:	<i>Vzdělání X NUTS 2, věk X NUTS 2, pohlaví X kraj, velikost místa bydliště X věk, vzdělání X věk</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1012</i>
Počet tazatelů:	<i>179</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PD.6</i>
Kód zprávy:	<i>pd200511</i>
Zveřejněno dne:	<i>11. května 2020</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinelý.
